

In the name of Allah, the compassionate, the merciful
به نام خداوند بخشنده مهربان

سرشناسه عنوان و نام پدیدآور	محمدی، مهدی، ۱۳۶۸ فروردین - رهیافت‌های تاریخی و فرهنگی به حمزه‌نامه = Historical and cultural approaches to Hamzehnameh /to مهدی محمدی.
وضعیت ویراست مشخصات نشر مشخصات ظاهری	ویراست ۲. قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی <small>علیه السلام</small> ، ۱۴۰۱. ۹۷۸-۱۲۰-۳۱۵-۶۲۲-۰
شابک وضعیت فهرست نویسی: یادداشت یادداشت	فیبا چاپ دوم. ویراست قبلی کتاب حاضر توسط مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی <small>علیه السلام</small> ، ۱۴۰۰ (۲۳۸ ص.) فیبا دریافت کرده است. کتابنامه. حمزه‌نامه -- نقد و تفسیر داستان‌های فارسی -- قرن ۱۰ق. -- تاریخ و نقد History and criticism -- 16th century -- Persian fiction
یادداشت موضوع موضوع	کتابنامه. حمزه‌نامه -- نقد و تفسیر داستان‌های فارسی -- قرن ۱۰ق. -- تاریخ و نقد History and criticism -- 16th century -- Persian fiction
شناسه افزوده شناسه افزوده	جامعه المصطفی <small>علیه السلام</small> العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی <small>علیه السلام</small> Almustafa International Translation and Almustafa International University: Publication center
رده بندی کنگره رده بندی دیویی شماره کتابشناسی ملی اطلاعات رکورد کتابشناسی این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	۵۹۳۲PIR: ۴/۳۸۴: ۸۹۴۰۹۹۳: فیبا
	فایل نهایی مرجع * BP1489

رهیافت‌های تاریخی و فرهنگی به حمزه‌نامه (ویراست جدید)

historical and cultural approaches to Hamzehnameh

مؤلف: مهدی محمدی (زیر نظر ناصر رفیعی محمدی)

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی علیه السلام / شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸ تلفن: ۳۷۸۳۶۱۳۴ ۲۵ ۹۸+

تلفکس: (داخلی ۱۰۵)/۳۷۸۳۹۳۰۵ ۲۵ ۹۸+

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه‌راه سالاریه تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ ۲۵ ۹۸+

📧 pub_almustafa

🌐 pub-almustafa.ir

✉ miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

● ناظر چاپ: ایوب جمالی

● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفیٰ

رهیافت‌های تاریخی و فرهنگی به حمزه‌نامه

historical and cultural approaches to Hamzehnameh

مهدی محمدی

(زیر نظر حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر ناصر رفیعی محمدی)

مجموعه آثار

همایش بین‌المللی حضرت حمزه علیه السلام

تقدیم به اکبر نیازی، پهلوان عرصه اخلاق و ایثار

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، درگرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد. «جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

۹	سخن همایش
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل نخست: کلیات
۱۳	۱. طرح مسئله
۱۴	۲. اهمیت و ضرورت
۱۶	۳. روش پژوهش
۱۶	۴. پیشینه پژوهش
۲۶	۵. یافته‌های تازه
۲۷	۶. نقد منابع
۲۷	الف) منابع ادبی
۲۹	ب) منابع باستانی
۳۰	ج) منابع تاریخی
۳۱	د) منابع فرهنگی
۳۲	ه) حمزه نامه
۳۳	فصل دوم: ویژگی‌های حماسه، افسانه و اسطوره‌ای در حمزه نامه
۳۳	۱. حماسه، افسانه، اسطوره
۳۶	۲. واقعیت تاریخی و مفهوم حقیقی
۳۹	۳. کارکردهای اسطوره

- فصل سوم: ظرفیت‌های تاریخی شخصیت‌های صحابه _____ ۴۱
۱. حمزه بن عبدالمطلب _____ ۴۱
- الف) وجاهت تاریخی _____ ۴۲
- ب) حمزه در منابع شیعی و اهل فتوت _____ ۴۵
۲. عمرو بن امیه _____ ۴۸
- الف) ویژگی‌های شخصیتی و تاریخی _____ ۵۰
- ب) برساخت قدیسانه از عمرو بن امیه در تاریخ _____ ۵۴
- فصل چهارم: ایران و انیران در حمزه نامه، ریشه‌ها و برساخت‌ها _____ ۵۹
۱. ایران و انیران در ایران باستان _____ ۵۹
۲. قداست پهلوان و قتر شاهی _____ ۶۹
- فره پهلوانی امیر حمزه _____ ۶۹
۳. تخت پهلوانی و تخت پادشاهی _____ ۷۳
۴. اوصاف ایرانیان در حمزه نامه _____ ۷۷
- الف) پادشاه _____ ۷۹
- ب) وزیر _____ ۸۲
- ج) پهلوانان _____ ۸۶
۵. اوصاف انیرانیان در حمزه نامه _____ ۹۰
- الف) انیران مثبت در داستان _____ ۹۰
- ب) انیران منفی در داستان _____ ۹۷
- فصل پنجم: اخلاق و دین در حمزه نامه _____ ۱۰۱
۱. اصول اخلاقی _____ ۱۰۳
۲. شیوه زندگی _____ ۱۰۶
۳. کار ویژه _____ ۱۰۸
۴. سلیح _____ ۱۱۲
۵. سنت میتراپی و اسم اسلامی _____ ۱۱۴
۶. دین در داستان حمزه نامه _____ ۱۱۷
۷. قدیسان در داستان حمزه نامه _____ ۱۱۹

۱۲۳	فصل ششم: ماورالطبیعه و عجایب در حمزه نامه
۱۲۴	۱. دیوان در حمزه نامه
۱۲۵	الف) آفرینش دیوان
۱۲۶	ب) دیو خدایان و انسان‌های دیو
۱۲۸	ج) بازتولید دیو در دوره پسا اسلام
۱۳۳	۲. پریان در حمزه نامه
۱۳۸	۳. دوال پا در حمزه نامه
۱۴۳	فصل هفتم: زنان در داستان حمزه نامه
۱۴۳	۱. سایه‌ای از زن پریسان (زن فتان)
۱۴۷	۲. پری و جهی در ایران باستان
۱۵۱	۳. زنان پریسان در حمزه نامه
۱۵۸	۴. انواع خواستگاری و ازدواج در حمزه نامه
۱۵۸	الف) خواستگاری کردن پسر از دختر با اذن پدر دختر
۱۶۲	ب) مخالفت پدر با ازدواج دختر
۱۶۶	ج) خواستگاری دختر از پسر
۱۷۲	د) ازدواج با میانجی‌گری
۱۷۴	ه) خواستگاری و ازدواج از طریق جنگ
۱۸۱	و) تصاحب زن
۱۸۶	۵. پایبندی به خانواده
۱۸۹	نتیجه‌گیری
۱۹۳	فهرست منابع